

Odlišné stanovisko sudcu Petra Straku
k odôvodneniu nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 53/2025 zo 16. apríla 2025

Stručne ku skutku

1. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Okresný súd Banská Bystrica v upomínacom konaní platobným rozkazom uložil dvom dlžníckam povinnosť zaplatiť banke, ktorá je sťažovateľkou pred ústavným súdom, spoločne a nerozdielne sumu 2 377,62 eur s prísl. a náhradu trov konania v sume 617,10 eur. Platobný rozkaz nadobudol právoplatnosť len vo vzťahu k žalovanej II. Vo vzťahu k žalovanej I, ktorej súd platobný rozkaz nedoručil, došlo k zrušeniu platobného rozkazu a v tejto časti bola po podaní návrhu na pokračovanie v konaní vec postúpená Okresnému súdu Spišská Nová Ves (ďalej len „okresný súd“).

2. Žalovaná I bola aj po postúpení veci okresnému súdu pasívna. Okresný súd prvým výrokom rozsudku zaviazal žalovanú I na rovnaké plnenie, na aké bola zaviazaná žalovaná II platobným rozkazom. O nároku na náhradu trov konania rozhodol okresný súd takto: „žalobca má nárok na plnú náhradu trov konania proti žalovanej, pričom do sumy 617,10 eur je žalovaná zaviazaná spoločne a nerozdielne s [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zaviazanou na toto plnenie platobným rozkazom Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 35Up/936/2023 z 23. októbra 2023.“

3. Po právoplatnosti rozsudku okresný súd vyššou súdnou úradníčkou uznesením z 30. júla 2024 rozhodol o výške náhrady trov konania tak, že ju priznal v sume 0 eur. Proti tomuto uzneseniu podala banka sťažnosť, o ktorej rozhodol okresný súd (sudca) napadnutým uznesením tak, že sťažnosť banky zamietol. V odôvodnení svojho uznesenia okresný súd poukázal na to, že právoplatným platobným rozkazom (vo vzťahu k žalovanej II) a právoplatným rozsudkom (vo vzťahu k žalovanej I) bola banke priznaná náhrada trov konania od oboch žalovaných spoločne a nerozdielne, teda tak, ako to navrhla banka v žalobe. Vzhľadom na uvedené nebolo možné priznať samostatné trovy konania uplatnené výlučne len proti žalovanej I.

K odôvodneniu nálezu

4. Stotožňujem sa s názorom väčšiny senátu v tom, že spôsob rozhodnutia o výške náhrady trov konania a jeho „odobrenie“ napadnutým uznesením nemá podklad v platnej právnej úprave a je potrebné prisvedčiť sťažovateľke, že v dôsledku napadnutého rozhodnutia v súčasnosti nedisponuje vykonateľným exekučným titulom na náhradu trov konania voči neúspešnej žalovanej a že preto došlo k porušeniu uplatneného základného práva.

5. Na druhej strane som toho názoru, že z komplexného hľadiska je dôležité aj v takom štádiu, akým je rozhodovanie „len“ o výške trov, vykonať *ex offi* súdnu kontrolu naplnenia cieľov smerníc EÚ, ku ktorým už Súdny dvor Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) podal výklad, podľa ktorého sa tieto ciele musia *ex offi* naplniť, akonáhle sa súd dozvie o skutkových

a právnych okolnostiach vecí¹ vrátane *ex offio* vyvodenia konzekvencií z (i) neprijateľných zmluvných podmienok, (ii) nedostatku náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere a (iii) nevyhodnotenia bonity.

6. Akokoľvek sa môže zdať, že v štádiu rozhodovania o výške trov sa takýto *ex offio* prieskum už nevykonáva, zastávam názor, že súd mohol požiadať Súdny dvor o výklad príslušných smerníc². Ak sa ochrana spojená s cieľmi smerníc má naplniť po exekúcii, o to viac sa má táto ochrana naplniť v čase, keď má vec „na stole“ sudca ešte len v základnom (predexekučnom) konaní vo vzťahu k položke náhrady trov konania. Súdny dvor už rozhodol, že ak dodávateľ nekonal s odbornou starostlivosťou a použil neprijateľné zmluvné podmienky, môže to mať dopad na rozhodovanie o trovách konania³.

7. Preskúmaná pôžičková právna záležitosť teda môže vyvolávať (bez odpovede Súdneho dvora predčasne a vzhľadom na dôležitosť jeho výkladu preto aj nesprávne) dojem, že ide už len o skompletizovanie rozhodovania o trovách konania pre banku, ktorá bola úspešná v spore o vrátenie požičaných prostriedkov a zaplatenie úrokov a úrokov z omeškania. Prekážka rozhodnutej veci nedopadá na tie zložky veci, s ktorými sa súd explicitne aspoň stručne nevyrovnal [neprijateľné podmienky, napr. poplatok a predčasná splatnosť, náležitosti zmluvy vrátane jasného a zrozumiteľného uvedenia vstupných údajov pre výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov (ďalej len „RPMN“) a vyhodnotenie bonity].

8. Z rozsudku okresného súdu vyplýva záver, že okresný súd vykonal kontrolu všetkých právnych záležitostí, na ktoré dopadá *ex offio* súdna kontrola. Okresný súd skonštatoval správnosť náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere vrátane údajov o RPMN a tiež správnosť výšky dohodnutej odplaty.

9. Z rozsudku je zrejmé, že dlžníci si zobrali úver 3 500 eur, splatili 3 140 eur a súd im uložil povinnosť zaplatiť zvyšok úveru 2 377 eur a úroky 638 eur. Z uvedeného vyplýva, že splatením 3 140 eur z 3 500 eur dlžníci splatili približne 32 % istiny (1 122 eur), a teda čiastkou 3 140 eur platili dlžníci prevažne úroky (1 653 eur).

10. Z rozsudku nevyplýva, že by súd akokoľvek zmluvnú podmienku podrobil testu neprijateľnosti. Z rozsudku tiež nevyplýva, ako sa súd vyrovnal s posúdením schopnosti dlžníkov splácať úver (bonitu dlžníkov), a nie je z neho zrejmé ani vyrovnanie sa súdu s otázkou, či vstupné údaje na výpočet RPMN boli v zmluve uvedené v súlade s požiadavkami práva Európskej únie, ktorú otázku aktuálne posúdil Súdny dvor vo veci C-677/23 [rozsudok Slovenská sporiteľňa (Informations dans les contrats de crédit aux consommateurs) z 23. 1. 2025, ECLI:EU:C:2025:37] tak, že cit. „Článok 10 ods. 2 písm. g) smernice 2008/48, zmenenej smernicou 2011/90, sa má vykladať v tom zmysle, že: predpoklady použité na výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov (RPMN) musia byť

¹ Rozsudok Súdneho dvora Lintner z 11. marca 2020, C-511/17, ECLI:EU:C:2020:188.

² Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej len „smernica 93/13“) a smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (ďalej len „smernica 2008/48“).

³ Rozsudok Súdneho dvora Profi Credit Bulgaria (Services accessoires au contrat de crédit) z 21. marca 2024, C-714/22, ECLI:EU:C:2024:263.

výslovne uvedené v zmluve o úvere a v tejto súvislosti nestačí, aby ich spotrebiteľ mohol sám identifikovať preskúmaním podmienok tejto zmluvy.“. Z rozsudku ďalej nie je zrejmé ani vyrovnanie sa ex offio s plnením informačnej povinnosti.

11. Z rozsudku tiež nevyplýva, ako sa súd vyrovnal s otázkou neprijateľnosti zmluvnej podmienky o predčasnej splatnosti, keď Súdny dvor tento inštitút vo veci C-598/23 (rozsudok P-Apart/EUIPO z 2. februára 2024, ECLI:EU:C:2024:110) interpretoval ako odporujúci právu EÚ. Podľa zmluvy by pre prípad neprijateľnosti zmluvnej podmienky o predčasnej splatnosti mohli dlžníci splácať spornú pôžičku ešte aj v roku 2026 (96 splátok od uzavretia zmluvy 27. februára 2018). Občiansky zákonník bol v tejto súvislosti novelizovaný, keď v § 879y ods. 2 normuje, že sa zmluvné podmienky o predčasnej splatnosti v predchádzajúcom období nepoužijú, ak nebolo toto právo uplatnené, čo zakladá dôvod na vyhodnotenie eurokonformnosti tejto výhrady vo vzťahu k záverom rozsudku C-598/23 (už citovaný).

12. Okresný súd sa nijako nevyjadril ani k transparentnosti poplatku zahrnutého do systému splácania, ktorú otázku v čase rozhodovania okresného súdu (22. mája 2024) práve posudzoval Súdny dvor vo veci C-280/24.

13. Neprijateľnosť zmluvnej podmienky znamená, že sa má privodiť stav, ako keby nikdy neexistovala bez možnosti jej modifikácie (rozsudok Súdneho dvora Banco Español de Crédito zo 14. júna 2012, C-618/10, ECLI:EU:C:2012:349). Otázne zostávajú dopady prípadných porušení cieľov relevantných smerníc EÚ nielen na výsledok priznanej sumy, ale aj čo sa týka výšky náhrady trov konania.

14. Súdny dvor už rozhodol (rozsudok C-714/22, už citovaný), že *„Vzhľadom na tieto úvahy treba na šiestu otázku odpovedať tak, že článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13 v spojení so zásadou efektivity sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá umožňuje uložiť spotrebiteľovi povinnosť znášať časť trov konania, ak v nadväznosti na konštatovanie neplatnosti zmluvnej podmienky z dôvodu jej nekalej povahy sa jeho návrhu na vrátenie súm, ktoré boli na základe tejto podmienky zaplatené bez právneho dôvodu, vyhovel len čiastočne, pretože je prakticky nemožné alebo nadmerne ťažké určiť rozsah práva tohto spotrebiteľa na vrátenie týchto súm.“.*

15. Podcenenie bonity alebo neuvedenie vstupných údajov pre výpočet RPMN môže za určitých okolností viesť k strate práva na úroky a poplatky (§ 11 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). V posudzovanej veci by to ale znamenalo, že banka by bola prevažne neúspešná, čo má zásadný význam na účely trov konania.

16. Pred súdom stojí preto otázka, či v štádiu po rozhodnutí veci samej má mať dopad na rozhodnutie zistenie, že došlo k porušeniu cieľov relevantných smerníc EÚ, no spotrebiteľ nepodal ani len odvolanie. Vo veci C-869/19 (rozsudok Unicaja Banco zo 17. mája 2022, ECLI:EU:C:2022:397) Súdny dvor konštatoval, že zásada *reformatio in peius* nemôže brániť tomu, aby sa pri naplňovaní cieľov smernice 93/13 v opravnom konaní posúdil nárok spotrebiteľa, ktorý odvolanie nepodal, no zjavne nemohol mať vedomosť o relevantnej judikatúre Súdneho dvora.

17. Akonáhle sa súd členského štátu dozvie o relevantných skutkových a právnych skutočnostiach (rozsudok C-511/17, už citovaný), má *ex offio* naplniť cieľ relevantných smerníc. Vo vzťahu k podceneniu bonity sa sankcia straty úrokov má naplniť aj napriek tomu, že zmluva už bola vykonaná (porov. rozsudok Súdneho dvora OPR-Finance z 5. marca 2020, C-679/18, ECLI:EU:C:2020:167 alebo rozsudok Nárokuj z 11. januára 2024, C-755/22, ECLI:EU:C:2024:10) a úver splatený, a preto je nastolená otázka, či o to viac sa tento cieľ nemá naplniť, ak zmluva ešte len smeruje k jej vykonaniu.

18. Okresný súd má tak možnosť položiť Súdnemu dvoru návrh na začatie prejudiciálneho konania vo vzťahu k otázke, či smernica 2008/48 a smernica 93/13 bránia takej legislatíve a na ňu nadväzujúcej judikatúre, ktorá súdu rozhodujúcemu už len o výške trov konania neumožňuje vyvodiť opatrenia pre porušenie cieľov uvedených smerníc, aj keď sa nimi súd pri rozhodovaní vo veci samej explicitne ani stručne nezaoberal?

19. V súlade s § 67 ods. 1 zákona o ústavnom súde z uvedených dôvodov preto pripájam k odôvodneniu nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 53/2025 zo 16. apríla 2025 odlišné (doplňujúce) stanovisko.

V Košiciach 16. apríla 2025

Peter Straka
sudca